

Kvalitetsredovisning förskolan Östansjö 2013/2014

Kvalitetsredovisning förskolan Östansjö 2013/2014

Innehållsförteckning

Inledning med vision och värdegrund	s 2
Åtgärder från föregående kvalitetsredovisning	s 2
Underlag och rutiner för att ta fram kvalitetsredovisning	s 2
Organisation och förutsättningar	s 3
<i>Verksamhetsmål – Prioriterade områden</i>	
1. Normer och värden	s 4
2. Barns inflytande	s 7
3. Utveckling och lärande	s 11
4. Förskola och hem	s 15
5. Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet	s 20
Kultur- och utbildningsnämndens mål	s 22
Bedömning av förskolans kvalitet	s 22
Sammanfattning	s 24

Inledning med vision och värdegrund

Vision:

Att förskolan är en lärande förskola som präglas av att pedagogerna ser samtliga barn som kompetenta barn som vill och kan lära. Pedagogernas roll på förskolan är att utmana barnet till lärande genom att bygga lärande och utmanade miljöer såväl ute som inne.

Åtgärder från föregående kvalitetsredovisning

Mycket arbete har under året ägnats åt att få barnen att utveckla sin förståelse och medkänsla för det de möter runt omkring sig. Med målet att barnen ska visa respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö har det skötts om larver som utvecklats till fjärilar, studerats myror och andra småkryp samt satts frön som blivit stora växter. Pedagogerna har fortsatt att förändra och förbättra utemiljön, utifrån en strävan att ständigt skapa lärande miljöer utifrån barnens intressen och behov.

Arbetet kring matematik har varit ett annat prioriterat utvecklingsområde under året. Att upptäcka och synliggöra all matematik som finns i vardagen är något som i hög grad har genomsyrat förskolans arbete. Mer om detta finns beskrivet under "Utveckling och lärande".

Avdelningen med de yngsta barnen har deltagit i ett utvecklingsprojekt kring språk och läsning som heter "Berätta, leka, läsa". Under hela våren lästes och bearbetades boken "Gummi-Lisa". Inom projektet låg stor tyngdvikt vid att pedagogerna är lyhörda för barnens reaktioner och att den fortsatta verksamheten utgår från de barnen visar intresse för. På så vis har projektet medverkat till att stärka de yngsta barnens inflytande. För de lite äldre barnen har utvecklingsarbetet kring barns inflytande bl a handlat om att öka barnens delaktighet i hur miljöerna utformas.

I början av oktober brann Folkets hus, som innehöll bibliotek och skolans matsal (där de äldsta förskolebarnen åt sin lunch). En del av förskolans lokaler blev också rök- och vattenskadade, vilket medförde att förskolan under en dryg månad fick tränga ihop sig på hälften av den ordinarie ytan. Detta gjorde att verksamheten inte gick att genomföra exakt på det vis som arbetslagen planerat i början av hösten. Utifrån de nya förutsättningarna fick pedagogerna hitta alternativa sätt att arbeta mot de uppsatta målen.

Pedagogerna har även detta år haft stort fokus på att finnas aktivt närvarande tillsammans med barnen för att fånga upp deras intressen, viljor och behov och vidareutveckla verksamheten utifrån det.

Pedagogerna har fortsatt att utveckla den pedagogiska dokumentationen. De har genomfört barnintervjuer, filmat och försökt att, i högre grad, låta barnen vara delaktiga i dokumenterandet. Under våren startade en avdelning upp en blogg om sin verksamhet.

Trots den lokalmässiga närheten är det inte helt lätt att hitta självklara mötesplatser för pedagoger i förskola-skola-fritidshem. Var och en har fullt upp med att hinna med uppgifterna i den egna verksamheten. Några insatser och initiativ under året har dock medverkat till stärkta relationer mellan de olika verksamheternas pedagoger.

Underlag och rutiner för att ta fram kvalitetsredovisning

- Dokumentation av barnens utveckling
- Reflektioner och diskussioner inom arbetslaget samt mellan arbetslagen (reflektionsgrupper).
- Observationer av barn
- Enkät till vårdnadshavare
- Utvecklingssamtal med barnens vårdnadshavare

Organisation och förutsättningar

Förskolan Östansjö tillhör Kultur- och utbildningsförvaltningens Västra område. Det är en del av Östansjö rektorsenhet, vilken även består av en F-6-skola med 96 elever. Förskolan har 3,5 avdelningar som ligger i tre olika hus, men som förenas av en gemensam utegård.

Under året har det funnits 62 barn, i åldrarna 1-5 år, inskrivna på förskolan. På Solen befinner sig de yngsta barnen, som är 1-2 år gamla. Månen har hand om nästa åldersgrupp av barn, 2-3,5-åringar. På Stjärnan finns barn i åldrarna 3,5-4,5 år och på Raketten går de äldsta förskolebarnen 4,5-5,5 år. På förskolan Östansjö arbetade, under våren 2014, 9 förskollärare och 4 barnskötare på 10,90 tjänst.

Förskolans öppettider är kl 06.00-18.00 och dagen börjar och slutar på Stjärnan. Pedagoger från alla avdelningarna turas om med öppning och stängning. Fritidshemmets barn är också på Stjärnan på morgonen och kvällen. Barn till föräldralediga eller arbets sökande erbjuds plats måndagar-fredagar kl 8.30-11.30 eller tisdagar-torsdagar kl 8.30-13.30.

Samtliga arbetslag har haft 1,75 timmars gemensam planering i veckan. Dessutom har varje pedagog haft 1 – 2 timmars egen planering. En gång i månaden (fyra gånger/termin) har samtliga pedagoger haft tid för gemensamma pedagogiska diskussioner samt arbetsplatsträff kl 16.00-18.30. Varannan fredag har förskolechef samt en pedagog från varje avdelning haft gemensam planering för förskolan. Två heldagar per termin har avsatts för gemensam planering och kompetensutveckling. I januari träffades pedagoger från förskola, förskoleklass och fritids och samtalade kring rubriken ”Det gemensamma uppdraget”, med inriktning på matematik. Verksamhetsårets första respektive sista kompetensutvecklingsdag (aug 2013 och juni 2014) ägnades åt samprat kring prioriterade mål, arbetsplaner och kvalitetsredovisning. Förskolechefen deltar så ofta som möjligt på avdelningarnas planeringsmöten och gör regelbundet didaktiska besök i avdelningarnas verksamhet. Dessa besök följs upp av samtal med pedagogerna.

Tre pedagoger har deltagit i en kommungemensam matematikcirkel. Fyra andra pedagoger har deltagit i kommunens språknätverk för förskolan. En av pedagogerna har varit implementeringsansvarig för förskolan och har regelbundet träffat övriga ansvariga inom Västra området och diskuterat gemensamma frågor gällande förskolans reviderade läroplan.

Västra området har ett elevhälsoteam som kan konsulteras vid behov. Det är främst specialpedagog, men även kurator och talpedagog som arbetar gentemot förskolan. En centralt placerad psykolog samt IT-pedagog finns i kommunen. Rutiner för samverkan med BVC och socialtjänsten finns.

Verksamhetsmål – Prioriterade områden

1. Normer och värden

1.0 Mål:

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö”

1.1 Observation och kartläggning av nuläget

För de yngre barnen har det byggts upp en innemiljö som passar alla. Inne har vi sett att barnen bryr sig om varandra. De hjälper till att hämta saker och hjälper varandra med kläderna t. ex. Pedagogerna finns nära barnen och är med i leken. De uppmuntrar barnen att vara bra kompisar och att hjälpa varandra.

Vid promenader ute i naturen har vi hört barnen prata om djuren vi har hittat ute. De har diskuterat om vad djuren heter, vad det är för sort, vad de äter och säger att djuren ska hem till sina mammor och pappor när vi släpper ut dem.

Vi har plockat skräp och använt ortens återvinningsstation.

De som jobbar med de äldre barnen upplever att barnen inte är rädda om förskolans leksaker.

1.2 Önskad utveckling

Avdelningarnas konkretiserade målbilder:

Solen	- att alla barn utvecklar förmåga att ta hänsyn till varandra och ta ansvar för förskolans saker
	- att barnen är rädda om djuren på förskolans gård
Månen	- att alla barn ska kunna visa respekt för allt levande
Stjärnan	- att barnen får förståelse för vad smådjur och växter behöver för att må bra
	- att barnen tycker om att vara i skogen och därigenom även vill vara rädda om och vårda den
Raketen	- att alla barn har respekt för allt levande
	- att alla barn känner och förstår vikten av att vara rädda om sin närmiljö
	- att alla barn förstår att allt levande behöver omsorg

1.3 Process – insatser

Pedagogerna ska vara närvarande vid barnens lekar både ute och inne för att kunna fånga upp barnens funderingar/tankar och handlingar, för att stötta barnens lek. Alla vuxna fokuserar på att ge positiv uppmärksamhet.

Alla avdelningar har jobbat mycket med naturen. De gör regelbundet utflykter i närmiljön för att upptäcka möjligheterna. På promenaderna har de haft påsar med för att plocka upp skräp som har slängts i naturen. En avdelning har haft tema om myror och en annan om fjärilar. En tredje har genomfört en ”Jonte-skola”. Kontinuerliga samtal och diskussioner förs med barnen om djuren som vi hittar ute på gården och i skogen. Pedagogerna har pratat om allemansrätten i anslutning till skogsutflykter. Det har sått frön och odlats plantor av de skiftande slag för att se utvecklingen från frö till planta. Vi beställde och läste böcker för att väcka barnens intresse för naturen. Vi har besökt plantskolan. Vi har gått på promenader till återvinningsstationen för att slänga återvinningsmaterial. En avdelning har deltagit i Håll Sverige Rents skräpplockardagar.

I vardagliga situationer pratar pedagogerna med barnen om vikten om att vara rädda om vår närmiljö, våra leksaker, växter och djur. För att ge städningen en annan innebörd använder de sig av

uttrycken ”plocka upp” eller ”sortera tillbaka på rätt ställe”.

1.4 Pedagogisk dokumentation

Kring barns lärandeprocesser:

Här ser vi att:

- De yngre barnen visar större hänsyn mot varandra och de har lärt sig turtagning.
- Barnen visar respekt för småkryp och är rädda om dem.
- Barnens intresse för insekter har ökat. Genom praktiskt utforskande har de tillägnat sig kunskap om insekter. Vi ser att omsorgen om småkrypen har ökat under arbetet med naturprojektet. Från att några av barnen varit rädda om t ex spindlarna är nu de flesta försiktiga och vill att spindlarna ska släppas ut och ”gå hem till sin mamma och pappa”.
- Barnen plockar spontant upp skräp. Föräldrarna berättar att de även gör det i andra situationer än på förskolan.
- Barnen har engagerat sig mycket i odlingarna. De observerar och samtalar om det med varandra och med de vuxna. De kommer med egna idéer om vad som ska odlas och de tittar gärna i böckerna. Barnen vattnar själva växterna eller säger till när det behövs.

Kring verksamheten:

- I och med att vi har organiserat verksamheten så att vi vistas mycket ute på förmiddagarna har vi fått många tillfällen till samtal om djur och natur i vår närmiljö.
- Det barnen visat intresse för har fått styra inriktningen på temat.
- Vi låter det som vi odlar få ta plats i stora fönstret och har barnens dokumentation synlig på samma ställe.
- De som har jobbat med de äldre barnen har organiserat materialet så det ska vara lättare för barnen att sortera tillbaka det. Det var en komplettering som behövdes på den avdelningen.

Kring pedagogernas agerande:

- På våra avdelningsplaneringar följer vi upp och reflekterar över vad som hänt under föregående vecka och planerar vidare utifrån det. Det vi ser och hör i barngruppen har vi försökt att bygga vidare på.
- Vi har blivit mer intresserade av att pröva att odla olika saker.
- Vi har organiserat oss så vi vet var vi ska vara i de situationer som kan bli konfliktfyllda , t ex vid ut- och ingång, när många ska ha hjälp samtidigt. Vi har också uppmuntrat barnen att hjälpa varandra med t ex utekläderna. Vi har gett positivt uppmärksamhet till när barnen hjälper varandra av egen vilja, men även när de vuxna ber barnen att hjälpa varandra.
- Vi har ofta talat med barnen om att vi ska vara rädda om leksaker och fått dem att reflektera över sakers värde. Vi har samtalat om att man ska vara rädd om saker även om man inte själv vill leka med dem för tillfället.
- Genom utflykter till olika platser i samhället har vi försökt stärka barnens känsla för sin hembygd och försökt skapa utmaningar som lockar till utforskande av närmiljön.
- Genom att pedagogerna har ställt utmanande frågor: *vad vet du om...? vad vill du veta...?*, har barnen fått delge varandra sina kunskaper.

1.5 Resultat

- Vi ser i våra dokumentationer att barnen hjälper varandra i stor omfattning och de månar om varandra. Många barn visar stor empati. När barnen kommer möts de alltid med glädje av de andra barnen och när något barn ska gå hem så brukar de oftast kramas och säga hej då

- ordentligt. Det är ett exempel på att alla barn i gruppen är viktiga.
- Barnen tycker om att vistas i naturen. De har i allt högre grad visat omsorg om de smådjur som vi har hittat ute i naturen. Barnen vet vad småkryp och växter behöver för att må bra, men barnens utforskande och nyfikenhet kan ibland ändå leda till att grenar bryts och att smådjur hanteras ovarsamt. De äldre barnen har i hög grad ökat sin kunskap om vägen från frö till planta. Växterna vi planterat vårdas och används i verksamheten. Skräpplockning pågår ständigt på våra utflykter.
 - Barnen är duktiga på att plocka undan efter sin lek, men det är fortfarande en bit kvar till att helt uppnå målet att förstå vikten av att vara rädda om sin närmiljö.

1.6 Analys

Genom att pedagogerna varit nära barnen och funnits på plats för att vägleda och stötta barnen i deras lek, konflikthantering och sociala färdigheter så har de gett barnen verktyg för att visa hänsyn till varandra. När vi är "närvarande vuxna" skapar vi en trygghet som gör att alla barn vågar vara med i leken. De vågar på så sätt leka med barn som de inte brukar leka med så ofta eller som de från början inte känner sig helt trygga med.

Att det finns en regelbundenhet i verksamheten, att barnen har fått återkomma och göra samma sak flera gånger har gjort att de stärkts i tron på att de kan, vill och vågar. De har fått tillfälle till att iakttä, härma och göra och på så sätt bli allt säkrare i att utföra och visa omsorg.

Vår förskolas läge med närhet till skog, sjö, bäck, äng och djur har gjort detta område både lättarbetat och roligt. Tillsammans med ett stort intresse och engagemang hos pedagogerna har det skapat mycket bra förutsättningar för ett gott resultat.

1.7 Utvärdering

På en femgradig skala uppskattar vi oss nå 3,5.

1.8 Åtgärder för utveckling

- Vi fortsätter att arbeta mot samma mål som under det gångna året, med fokus på hur man ska vara mot varandra. Med utgångspunkt från de positiva erfarenheterna från projektet "Berätta, leka, läsa" vill vi låta arbetet utgå från någon passande barnbok.
- Att organisera aktiviteter och lekar så att barnen får positiva upplevelser i grupp.
- Alla pedagoger på förskolan ska fortsätta att vara närvarande vid barnens lekar både inne och ute.
- Ommöbleringar och genomgång av material behöver göras för att få överblickbara och trygga miljöer. En genomtänkt miljö bidrar till att pedagogerna kan finnas till hands på "rätt" ställen.
- Pedagogerna kommer att utbildas i ICDP.

2. Barns inflytande

2.0 Mål

"Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation."

2.1 Observation och kartläggning av nuläget

Alla barn kan uttrycka vad de vill göra t ex gå på promenad, måla, ha vattenlek, leka eller ha mer att äta eller gå in och kissa. Alla barn vågar säga till om de behöver gå på pottan/toaletten, be om mer mat, be om hjälp med kläderna och hjälp med att få ner tutten från hyllan. Flera av barnen frågar även andra barn om hjälp med kläderna och brukar då oftast få hjälp.

Barnen ges möjlighet till reflektion utifrån bildspel som pedagogerna har lagt in i datorn. Barnen samtalade både med pedagoger och andra barn om det de ser på bilderna. Barnens egna pärmar används också för reflektion kring utveckling och lärande.

Barnen möts oftast av ett ja när de vill göra något. Vi har en miljö som är anpassad så att barnen kan plocka fram och plocka undan saker själva. Vi är närvarande vuxna som finns med i leken och ser och uppmärksammar alla barn. Vi arbetar mot att ha en tillåtande och lockande miljö som ger barnen möjlighet att göra egna val,

Barnen har en uppfattning om att de är med och bestämmer en hel del om sin tid på förskolan.

2.2 Önskad utveckling

Avdelningarnas konkretiserade målbilder:

- Solen - att alla barn, utifrån sin förmåga, är delaktiga i sin egen vardag och känner sig betydelsefulla för gruppen.
- Månen - att barnen själva blir mer delaktiga i dokumentationsarbetet och utvärderingen.
- Stjärnan - att alla barn på olika sätt uttrycker sina tankar och åsikter
- att barnen känner att verksamheten utformas efter deras intressen
- Raketen - att alla barn är medvetna om vad de kan vara med och påverka/bestämma under sin dag på förskolan
- att alla barn har möjlighet att göra egna val i sin vardag inom ramen för verksamheten.

2.3 Process – insatser

Pedagogerna ska möta barnen med respekt och verkligt intresse. De ska vara närvarande, tillåtande och ta utgångspunkt i barnens tankar och intressen i vardagen. De ska också ge barnen tid och tro på att barn vill och kan. Pedagogerna ska ta med mer av barnens tankar och upplevelser i dokumentationen.

Pedagogerna fortsätter att erbjuda olika aktiviteter och material, både inne och ute, så att barnen vet vad de kan välja på och fråga efter.

Samtal och diskussioner med barnen om vilka möjligheter de har att påverka sin situation. Pedagogerna medvetandegör barnen om när de har bestämt en aktivitet.

Att alla barn känner sig hörda, men att i demokratisk anda kan inte alla alltid få som de vill. Men man har rätt att bli lyssnad på och respekterad.

Till varje utvecklingssamtal intervjuas de äldre barnen och de får svara på frågorna *"Får ni vara med och bestämma på förskolan?"* samt *Lyssnar vi vuxna på dig?"*

Pedagogerna uppmuntrar barnen att välja och ta ansvar för det man valt, att hålla kvar och slutföra en vald aktivitet. På en avdelning sker det genom att barnen får välja aktivitet genom en ”väljartavla” med bilder efter läsvidan.

Barnen ska enskilt eller i grupp få vara med och välja ut bilder för dokumentation samt ge reflektioner på bilder som sätts in i deras pärmar. Barnen ska också få vara med och fotografera det de tycker är intressant i våra projekt.

2.4 Pedagogisk dokumentation

Kring barns lärandeprocesser:

Här ser vi att:

- De yngre barnen leker med det som finns tillgängligt.
- Barnen har varit intresserade av varandras fotografier och dokumentationer och de har fortsatt att kommentera dessa under lång tid efteråt.
- När de äldre barnen får ett ökat förtroende att röra sig ute själva, växer deras ansvarskänsla. De tar ett större ansvar för att plocka undan efter sin lek i dessa situationer.
- De äldre barnen har även utvecklat en förmåga att lyssna och ta in sina kamraters åsikter och önskemål. Respekten för kamraterna har vuxit i takt med mognad. Att bli lyssnad på stärker och ökar valfriheten genom att man kan vara med och påverka sin situation.
- Väljartavlan tydliggör barnens egna val.

Kring verksamheten:

- Pedagogerna har organiserat sig så att tid och tillfällen har givits att låta barnen reflektera enskilt med en pedagog.
- Verksamheten har, vid olika tillfällen under dagen, organiserats i mindre grupper för att barnen ska få möjlighet att uttrycka tankar och åsikter och få möjlighet att påverka sin situation.
- Dokumentation har satts upp på väggarna för att kunna se lärandet och ge upphov till reflektion.
- Förskolans miljö formas så att barnen har möjlighet till val av olika lekar och tillgängligt material. Barnen stimuleras och uppmuntras till att ta egna initiativ till olika aktiviteter och att på så sätt få ett ökat ansvar för sitt eget lärande.
- Möblering och material förändras för att skapa utrymme för utveckling av leken.

Kring pedagogernas agerande:

- På våra avdelningsplaneringar reflekterar vi och planerar utifrån reflektionen.
- Pedagogerna har varit aktiva och tagit reda på hur barnen fungerar som individer. Alla barn kanske inte i alla situationer kan berätta med ord vad de vill göra eller hur, men de visar tydligt vad de trivs med. Att vara lyhörd för barnens behov är också ett sätt att ge barnen inflytande.
- Barnens förslag tas på allvar. Deras åsikter och förslag används och beaktas i olika situationer som uppstår.
- Pedagogerna som arbetar med de yngre barnen har varit så inspirerade av arbetet kring Gummi-Lisa-boken, så att arbetet bara flutit på. Barnen har också varit mycket engagerade och tyckt att det har varit roligt.
- Pedagogerna har gjort miljön tydligare, med t ex bilder och färger, för att visa var saker ska vara.
- Pedagogerna har aktivt arbetat för att ge lika utrymme för både pojkar och flickor.

- Genom att barnen ges valmöjligheter i olika situationer synliggör vi de demokratiska principerna. Barnen ”röstar” och anpassar sig till majoritetens beslut.

2.5 Resultat

Barnen uttrycker ofta och på olika sätt sina idéer tankar och önskemål. De barn som ännu inte har ett utvecklat tal visar tydligt vad de vill med hjälp av kroppsspråk och bilder. De äldre barnen argumenterar för sina åsikter och önskemål. De har insett vikten av att även lyssna på sina kamraters åsikter och önskningsar.

De flesta barn uttrycker vad de vill och sina idéer. De har förstått vad de kan välja på. Däremot har en del barn svårt att ta ansvar för sina val. Detta visar sig genom att de inte stannar kvar i valda aktiviteter och att de inte avslutar det de börjat med.

Pedagogerna upplever att alla barn är omtäckta av sina kompisar och sedda av de vuxna.

I intervjuer med de äldre barnen har det framkommit att de tydligt har klart för sig både att och vad de kan vara med och påverka. De uttrycker att de är med och bestämmer. De känner sig delaktiga i utformningen av förskolans verksamhet och trygga i att pedagogerna lyssnar på dem.

Alla barn på mellanavdelningen, har fått vara med och dokumentera i olika grupper, men det går att komma mycket längre med barnens delaktighet i utvärderingen.

2.6 Analys

Att de vuxna lyssnar på barnen och tar tillvara på deras idéer och tankar gör att de känner att de har möjlighet att påverka. Detta leder till att de mer och mer uttrycker vad de vill. Att miljön inbjuder till val påverkar resultatet positivt. Det är viktigt för resultatet vad pedagogerna erbjuder för material och vilka aktiviteter de initierar. Att de är lyhörda för och följer det barnen visar intresse för, är av stor betydelse.

Inflytande kan begränsa barnens utveckling om de alltid väljer samma aktiviteter. Genom väljartavlan, där pedagogerna väljer vilka olika aktiviteter som erbjuds, kan vi påverka och locka barnen till aktiviteter de annars inte väljer. Barnen utmanas till att vilja prova nya saker.

Trots höstens förutsättningar (minskade lokaler och provisoriska lösningar p g a branden samt många vikarier) tycker vi att vi har nått ett gott resultat.

Under våren har mellanavdelningen inte haft möjlighet att få barnen att vara lika aktiva i dokumentationen. När barngruppen blev större var det andra saker som fick högre prioritet. Det arbete som grundlades under hösten har ändå gjort att barnens delaktighet i dokumentationen har ökat.

Barnen har ökat sin upplevelse av att vara med och bestämma genom att pedagogerna uppmuntrat barnen till att komma med konstruktiva lösningar och berätta för varandra hur de tänker. Det är de gemensamma synpunkterna som utgjort underlaget för att ta ställning till vilken lösning som barnen anser vara den bästa.

Genom att erbjuda mindre grupper ökar tryggheten för vissa barn, som sedan törs säga sin mening i större sammanhang, när de funnit tryggheten i den lilla gruppen.

Inom personalgruppen har vi samtalat om vilken innebörd begreppet barns inflytande i förskolan har för oss. Vi tänker att det handlar om ett inflytande inom ramarna, att inflytande inte behöver betyda att man alltid får som man vill, men att man har fått uttrycka sin åsikt och att man har blivit lyssnad på med respekt och med ett förhållningssätt att önskningsarna ska tillgodoseas så långt de

aktuella förutsättningarna gör det möjligt.

2.7 Utvärdering

Inom detta område värderar vi oss till 3,5 på en femgradig skala.

2.8 Åtgärder för utveckling

- Här ser vi behov av att fokusera på ett annat gemensamt mål, nämligen på: "Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö."
- För alla avdelningarna gäller då att pedagogerna är närvarande och uppmuntrar barnen att t ex hjälpa varandra eller en vuxen. Att barnen kan plocka fram och bort lekmaterial, ta hänsyn till de som sover, hjälpa till att duka och lyssna på kompisarnas förslag i leken kan vara exempel på det vi strävar efter.
- Förändringar i miljön inne på de olika avdelningarna görs för att öka tillgängligheten och tydligheten ännu mer.

3. Utveckling och lärande

3.0 Mål

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskap hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring.”

3.1 Observation och kartläggning av nuläget

För det lilla barnet handlar det om kroppens matematik. Det handlar om att förhålla sig till rummet med sin egen kropp och att uppleva skillnader, rent konkret, med kroppen.

Inne erbjuder vi material som barnen kan bygga med, sortera, jämföra och räkna. Det är t ex lego, klotsar, djur, pussel, pennor, kriter och pärlor.

Vi leker lekar som t ex ”Kurragömma” och ”Gömma nyckel”, där barnen får upptäcka matematiken i leken.

Det är viktigt för oss att alla barn kan vara delaktiga utan krav på att prestera.

Hos många av de äldre barnen är förståelsen för vissa lägesord inte så stor. När det gäller egenskaper hos former vet många av de äldre barnen hur en cirkel och en kvadrat ser ut, men de benämner dem som rund och fyrkant.

I början av terminen är många av de äldre barnen intresserade av dinosaurier. Detta intresse fångar vi upp och använder oss av för att öka barnens matematiska erfarenheter.

3.2 Önskad utveckling

Avdelningarnas konkretiserade målbilder:

Solen	- att alla barn utvecklar förståelse för grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp, t ex att de känner igen siffror 1-3 och kan koppla samman antal-siffra
- att barnen förstår och kan skilja mellan lätt och tung, först och sist samt stor och liten
Månen	- att alla barn ska ha utvecklat sin förståelse för antal, ordning och mängd
Stjärnan	- att alla barn förstår och praktiskt kan använda mängder upp till fem
- att alla barn förstår begreppen; på, över, under, bakom, framför, mittemot, mittemellan, sist och först
Raketen	- att alla barn vet vad en cirkel, kvadrat, triangel och rektangel är
- att alla barn ökar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängd, antal, ordning och talbegrepp samt mätning och tid
- att alla barn har antalsuppfattning 1-5

3.3 Process – insatser

Pedagogerna ska vara närvarande vid barnens lekar både inne och ute för att kunna fånga upp barnens funderingar/tankar och handlingar.

I samlingar såväl som spontant i vardagen erbjuds barnen olika matematiska begrepp. De matematiska begreppen presenteras t ex i sånger och ramsor, vid bokläsning och i lek.

Vi startar en affär genom ett rollspel och vi ser till att det finns olika material att jobba med för att kunna skapa varor till affären. Vi besöker handelsboden i mindre grupper. Vi inbjuder föräldrarna till ett cafébesök.

De äldre barnen har jobbat med materialet ”Matte på burk” ca 1 gång/vecka. Genom att arbeta med stapeldiagram på olika sätt har vi synliggjort antal och differenser. Lägesord, antal, talbegrepp m.m. tränas under vardagliga situationer, t ex vid gympa. Vi arrangerar ”formjakt” där barnen letar former på olika ställen i vår närmiljö. Pedagogerna använder sig konsekvent av begreppen cirkel, kvadrat, triangel och rektangel när de talar om former.

Tillgängligt material har gått igenom och aktualiserats. Måttband, tumstockar och linjaler har plockats fram och funnits tillgängliga för mellanbarnen. En bokväska med matematikinriktning beställdes från biblioteket. Ett material för att jämföra form och storlek på djurspår tillverkades och togs med på promenader. Barnen har fått rita av varandra för att jämföra hur långa de är. De har pratat om begrepp som längst, kortast, lika långa. Tillsammans med barnen har det gjorts jämförelser med olika vardagliga föremål t ex i lekar, vid matsituationerna och i skogen.

3.4 Pedagogisk dokumentation

Kring barns lärandeprocesser:

Här ser vi att:

- Många av de små barnen har visat intresse för siffror och för att ramsräkna. De har ökat sin antalsuppfattning och förstår skillnaden på lätt-tung och stor-liten.
- Barnen använder sig av många begrepp, som bakom, framför, under, högt, stort, litet spontant i sina rollekar. Barnen har ofta, nästan dagligen, använt sig av tumstockarna och måttbanden. Vi har sett att de mäter olika rum och sig själva, att de använder sig av begrepp som lång, kort, större och mindre. Spontant mäter barnen varandra med storlegot. De bygger på tornen så att de blir lika höga.
- Barnen har jämfört storlek och former på djurspår och spillning med bilder som pedagogerna har tagit med ut i skogen. Barnen har då diskuterat med varandra och konstaterat, ”nej, det är inte runt”, ”den är längre” osv.
- Under vintern var en del av de äldre barnen väldigt roade av att räkna till hundra. Dessa barn inspirerade de övriga barnen att hänga på och räkna med.
- Barnen fick reflektera över besöket i handelsboden genom att titta på foton och göra sin egen dokumentation. I dokumentationen såg vi att barnen uppfattade olika saker som t ex att man kunde köpa olika matvaror, glass, fika m.m. Efter detta tillverkade barnen material till vår lekaffär efter eget önskemål. Nya idéer väcktes t ex om caféverksamhet. I de nya lekar som lektes i hemvrån och caféet använde barnen naturligt mängder och lägesord.
- Barnen använder de matematiska termerna naturligt och spontant under hela dagen. I samlingar, i matsituationer, på idrotten och ute utövar de sitt kunnande i mängd och lägesord.

Kring verksamheten

- Pedagogerna är schemamässigt organiserade så att någon alltid kan vara närvarande vid barnens lekar. Lokaler och material inbjuder även till olika sorters lek, rollek, bygglek, skapande o.s.v., vilket ger naturliga tillfällen till sortering, räkning och mätning.
- Sand- och vattenlek är vanligt förekommande, vilket ger utrymme för såväl matematik, begrepp, språk och samspel. I sina undersökande lekar reflekterar barnen mycket kring antal, form och läge.
- Miljöer och material förändrades för att inspirera till affärslek. En affärskiosk och hyllor att lägga material på tillfördes. Dessa miljöer fick sedan möbleras om efter barnens tankar om att ha ett café istället.

- De äldre barnen arbetar kontinuerligt med ”matte på burk” i olika gruppkonstellationer. Barnen verkar gilla materialet och deras matematiska tänkande har utvecklats. De använder sina nyfunna kunskaper i lek och samtal samt vid problemlösningar i olika situationer. Under gymnastiken erbjuds många begrepp där barnen praktiskt erbjuds utveckla sin förmåga att förstå olika begrepp. I byggrummet ställs barnen inför matematiska problem, med syftet att utveckla deras känsla för problemlösning, konstruktion, begrepp, antal, mängd och form.

Kring pedagogernas agerande

- Matematiken finns runt oss hela tiden och det har pedagogerna försökt ta tillvara på i så många situationer som möjligt. De har varit lyhörda för barnens tankar och idéer och förändrat lekmiljöerna allt eftersom. De har varit aktiva med att erbjuda barnen tillfällen till eget skapande.
- Den pedagogiska reflektionen är utgångspunkten för den vidare planeringen.
- Pedagogerna har uppmärksammat varandra på att hela tiden ha ”matematikglasögonen” på sig.
- Matematiken har sjungits och lekts fram med sånger, rim och ramsor. Pedagogerna har utmanat barnen med spel, lekar och problem som har fått barnen att reflektera.
- I vardagen använder sig pedagogerna, på ett medvetet sätt, av många matematiska begrepp i samtal och diskussioner med barnen. Ett exempel är pedagogen som sitter med barnen som pärlor och kommenterar ”nu behöver du tre pärlor till” eller ”hur många får plats innan vi måste knyta”. Pedagogerna erbjuder barnen olika sätt att tillägna sig begrepp. Det kan ske genom att arbeta med hela kroppen eller genom att barnen får förklara hur de tänker och samtala kring det med sina kamrater. Barnen uppmanas att berätta hur de tänker och hur de löser problem, t ex vid bygg och konstruktion. De uppmanas också att tänka vidare och att utveckla sina tankar och idéer.
- Pedagogerna möter barnens spontana uttryck med att ställa utvecklande frågor så att barnen själva får formulera och precisera sina tankar. Detta för att få barnen att sätta ord på abstrakta tankar. De utmanas att använda lägesord och begrepp för olika former.
- Pedagogerna har aktivt deltagit i barnens lek, t ex i caféleken, vilket har lett till ett ökat intresse hos barnen.
- När pedagogerna knyter an till saker som är konkreta för barnen, i meningsfulla sammanhang, så ökar barnens intresse för matematik. Pedagogerna benämner det som sker och ger på så vis barnen tillgång till nya ord, räkneord och begrepp.
- När det gäller antalsuppfattning har de äldre barnen arbetat mycket utifrån tärningens ”prickbild”.

3.5 Resultat

Pedagogerna har blivit mer medvetna om vad, var, när och hur de arbetar med matematik. Genom ett medvetet förhållningssätt har de givit barnen en grund för matematiskt tänkande. De har initierat lekar och tillfört material som stimulerar matematisk aktivitet.

Alla barn har varit intresserade och nyfikna och varit med och räknat utifrån sin utvecklingsnivå. Barnen använder sig av olika matematiska begrepp och räknar spontant i sin vardag. Barnen har använt det tillgängliga materialet aktivt. Vid utevistelse har de diskuterat och jämfört storlekar och former med det de hittat ute i skogen. I lekarna hjälper och stimulerar barnen varandra att ta nya steg inom matematiken. Vi ser t ex att alla av de äldre barnen har ökat sin förståelse för lägesord och mängder. De använder orden/begreppen mer i vardagen, vilket visar att de förstår deras innebörd.

3.6 Analys

Pedagogerna har uppmuntrat varandra till att ta tillvara matematiska aspekter i vardagliga situationer. Genom att pedagogerna blivit ännu tydligare med att synliggöra och benämna matematiken i vardagen och i barnens lek, så har också barnens uppmärksamhet på dessa aspekter ökat. Det har förts många vardagssamtal där barn och vuxna har reflekterat i matematiska termer. Pedagogerna har hjälpt barnen att sätta ord på matematiken. Att pedagogerna har benämnt att det är matematik vi håller på med, har ökat barnens förståelse.

När pedagogerna är med och leker tillsammans med barnen inspirerar och stimulerar de till utveckling. Att göra praktiska aktiviteter tillsammans är både roligt och utvecklande. Varje gång de är med i barnens lek sker en utveckling. Vi ingår i ett gemensamt utforskande och delar upptäckarglädjen tillsammans.

Eftersom barn har olika inlärningsstrategier får vi erbjuda en mångfald av kunskapsinhämtning för att öka barnens möjlighet till utveckling. För de yngre barnen har mycket av detta experimenterande skett i sand- och vattenlek. Språkutvecklingsprojektet ”Berätta, leka, läsa” har också givit mycket inspiration till matematiska aktiviteter.

Att ha någon form av övergripande projekt som genomsyrar hela verksamheten, något som fungerar som en sammanhållande faktor, tycker vi är bra. Det skapar ett igenkännande för barnen och underlättar för pedagogerna att väva samman läroplanens olika delar till en helhet.

De flesta pedagoger har nu gått kommunens mattecirkel. Det har varit nyttigt att som vuxen få bearbeta den egna inställningen till matematik och få göra nya upptäckter kring hur mycket matematik som finns runt omkring oss. Cirkeln har också bidragit till att pedagogerna har blivit mer medvetna om hur man kan dokumentera barnens matematiska utveckling. Uppgifterna i cirkeln har fungerat som ett diskussionsunderlag inom arbetslaget. Detta, tillsammans med att vi valde matematiken som ett prioriterat område, har bidragit till en stor utveckling på vår förskola inom detta område. För oss är det centralt att matematiken i förskolan finns med på ett lekfullt sätt, något som är roligt och spännande, så det inte bli som en tävling barn emellan.

Branden medförde att Stjärnan och Raketen under fem veckor fick tränga ihop sig tillsammans med Solen och Månen i deras lokaler. När de kom åter till sina vanliga avdelningar inträffade en vattenskada. Allt detta förändrade drastiskt förutsättningarna, bl a för det planerade affärstemat, något som kändes tungarbetat och motigt för pedagogerna. Under denna period fick de tänka om och gå vidare på andra sätt. T ex jobbade de mycket med mängder och förståelse för dessa ute i skogen. Förändringar i personalgruppen under året medförde att arbetet för att uppnå målen utformades på ett lite annat sätt än den ursprungliga planeringen.

Arbetet med matematiken har kommit att genomsyra hela dagens aktiviteter i högre grad än pedagogerna inledningsvis trodde att det skulle göra. Detta har bidragit till ett gott resultat.

3.7 Utvärdering

På en skala från 1-5 bedömer vi oss nå upp till 4.

3.8 Åtgärder för utveckling

- Eftersom vi upplever att vi har kommit långt med matematikarbetet känner vi det mer angeläget att fördjupa och vidareutveckla arbetet kring målet: ”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama.”
- Vi behöver gå igenom och tillföra mer skapande material.

4. Förskola och hem

4.0 Riktlinjer

”Förskollärare ska ansvara för

- *att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan*
- *att ge föräldrarna möjlighet till delaktighet i verksamheten och utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen*
- *utvecklingssamtalets innehåll, utformning och genomförande och*
- *att vårdnadshavare är delaktiga i utvärderingen av verksamheten.”*

”Arbetslaget ska

- *visa respekt för föräldrar och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens föräldrar*
- *föra fortlöpande samtal med barnens vårdnadshavare om barnens trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal, och beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten.”*

4.1 Observation och kartläggning av nuläget

- Förskolan arbetar med att bygga upp en förtroendefull relation till alla föräldrar. Alla föräldrar är välkomna att när som helst hälsa på i förskolan, under en hel eller del av dag.
- Förskolan arbetar med att skapa en bra grupp av gamla och nya barn.
- Förskolan skickar ut informationsblad till vårdnadshavarna en gång i månaden.
- Daglig kontakt med vårdnadshavare sker vid lämning och hämtning.

4.2 Önskad utveckling

- Att vårdnadshavarna känner att det är tryggt att lämna sina barn på förskolan.
- Att vårdnadshavarna får ökat inflytande och insyn i verksamheten
- Att vårdnadshavarna känner att de har möjlighet att, inom ramen för läroplanens mål, vara med och påverka verksamheten.
- Att vårdnadshavarna känner att deras åsikter och funderingar tas på allvar.

4.3 Process – insatser

- Förskolan erbjuder utvecklingssamtal en gång per termin.
- Förskolan erbjuder föräldramöte en gång per termin.
- Förskolan skriver informationsblad en gång i månaden. Pedagogerna utvecklar dessa informationsblad med mer information om vad som sker pedagogiskt i verksamheten. Informationsbladen distribueras både i pappersform och via mail. Förutom de månadsvisa informationsbladen till vårdnadshavarna har flera avdelningar en almanacka sitter i hallen, där korta texter om vad som gjorts under dagen skrivs in. Några avdelningar skriver denna information på whiteboardtavlan istället. På flera avdelningar rullar bildspel från verksamheten på en dator, väl synligt vid lämning och hämtning. Barnens pärmar finns också tillgängliga för barn och föräldrar att titta i. Förskolan arbetar med pedagogisk dokumentation vilken föräldrarna kontinuerligt kan ta del av.
- Vårdnadshavare till nya barn på förskolan introduceras enskilt eller i grupp beroende på när barnen börjar. Hela arbetslaget möter familjen. Antalet timmar/dag under introduktionen varierar från barn till barn och från dag till dag. Tider bestäms tillsammans med vårdnadshavare. Uppföljningssamtal erbjuds efter introduktionen.
- Vårdnadshavarna bjuds kontinuerligt in till att komma och vara med i verksamheten.

Fortlöpande samtal med vårdnadshavarna om barnens trivsel, utveckling och lärande sker vid lämning och hämtning.

- Förskolan informerar vårdnadshavarna om vilka prioriterade mål förskolan arbetar mot samt vad förskolan gör för att uppnå dessa. Detta sker såväl på föräldramöten och i utvecklingssamtal som i dagliga kontakter.
- Vårdnadshavarna får en kommungemensam enkät från Kultur- och utbildningsförvaltningen som de kan fylla i en gång per år.

4.4 Pedagogisk dokumentation

Kring verksamheten:

Här ser vi att:

- Det rullande bildspelet ger tillfälle för vårdnadshavare, barn och pedagoger att kommunicera om dagens händelser.
- Kontinuerligt inbjuds familjerna till att delta på olika aktiviteter, t ex vernissage, Lucia, föräldrafika samt trivselkväll för hela förskolan.
- På en avdelning introducerades en ”reflektionstavla” där aktuella bilder visades kontinuerligt på en bildskärm och där vårdnadshavarna gavs möjlighet att skriva ner sina tankar och reflektioner.

Kring pedagogernas agerande:

- Vid höstens föräldramöte visade pedagogerna flera korta filmer från avdelningens verksamhet. Dessa filmer var valda för att åskådliggöra hur arbetet för att uppnå målen gestaltar sig i den dagliga verksamheten.
- Pedagogerna bemödar sig om att bemöta varje vårdnadshavare med respekt och på ett professionellt sätt. Att pedagogerna förhåller sig positiva till det vårdnadshavare föreslår medverkar till förtroendefulla relationer och ger en god respons i samverkansfrågan.
- Pedagogerna skriver in i almanackan/på whiteboarden vad som skett under dagen. Detta för att synliggöra och ge vårdnadshavarna en rikare inblick i vad som sker i verksamheten.
- Under våren startade en avdelning upp en blogg där de har lagt ut kort och text från den dagliga verksamheten.

4.5 Resultat

Resultat enkät

Enkät vårdnadshavare förskola	2014	2013
Personalen bemöter mitt barn på ett bra sätt.	100%	100%
Personalen bemöter mig på ett bra sätt.	97,4%	100%
Jag får kontinuerlig information om vad som händer i mitt barns grupp.	86,9%	97,1%
Informationen till mig om förskolans/dbvs mål och verksamhet är bra.	92,1%	100%
Jag har en bra dialog med förskolans personal.	89,5%	100%
Mitt barn har möjlighet att påverka innehållet i verksamheten på förskolan/dbv.	81,6%	85,7%

På förskolan i Östansjö var det under våren 62 barn inskrivna. 38 vårdnadshavare besvarade enkäten. Resultaten kring bemötande och trygghet har sjunkit något i jämförelse med förra året. En vårdnadshavare tycker inte att den blir bemött på ett bra sätt av pedagogerna och känner sig inte trygg när barnet är på förskolan. Ytterligare två vårdnadshavare uppger att deras barn inte känner sig helt trygga i barngruppen. Resterande vårdnadshavare känner sig trygga och är nöjda med personalens bemötande i förskolan.

På frågan om deras barn har möjlighet att påverka verksamheten på förskolan är det 6 vårdnadshavare som svarar har ingen uppfattning/vet ej.

De flesta familjer har deltagit i två utvecklingssamtal under året. I samtalen har alla vårdnadshavare uppgivit att de är nöjda med verksamheten och att deras barn verkar trivas. Vid utvecklingssamtalen har pedagogerna och föräldrarna samtalat utifrån frågor om normer och värden, utveckling och lärande samt inflytande. I enkätens frågor om utvecklingssamtalet tycker 89.5% att de är delaktiga och har möjlighet att påverka innehållet i samtalet. Det är en sänkning med 4.8% sedan förra året, men fortfarande 3% högre än för två år sedan. Att det på utvecklingssamtalet talas om såväl barnets lärande som sociala utveckling anser 86.9%. Det är ungefär samma resultat som för två år sedan, men lägre än ifjol. Fyra svarande har markerat ingen uppfattning/vet ej på dessa frågor.

Deltagarantalet var högt på höstens föräldramöte. De flesta barn var representerade på något sätt. I utvärderingen av mötet uttrycktes att det givits bra information om mål och vad som prioriteras i det pedagogiska arbetet. Filmvisningen med tillhörande samtal var mycket uppskattat. Någon önskade lite mer tid för föräldrarna att ställa frågor.

Vårens föräldramöte genomfördes även detta år i form av en trivselkväll med tipspromenad och korvgrillning för barn och föräldrar. Detta eftersom många vårdnadshavare uttryckt att det var uppskattat och att de önskade det igen. Med anledning av att en del barn byter avdelning efter sommarledigheten hade förskolan öppet hus en eftermiddag i början av sommaren för att vårdnadshavare och barn skulle få möjlighet att besöka den nya avdelningen.

Förskolan var under hösten trångbudda i och med branden/vattenskadan och en viss oro fanns hos vårdnadshavare över situationen. Förutsättningarna krävde en hel del extra av personalen och slet på deras ork. Under hösten hade ett par avdelningar flera vikarier på grund av pedagoger som fick tjänst i annan kommun respektive var sjukskrivna. Självklart påverkade dessa förutsättningar tryggheten, bemötandet och kommunikationen, men vårdnadshavarna visade stor förståelse och uttryckte stort förtroende för pedagogernas sätt att hantera situationen. Under vårterminen stabiliserade sig läget med både lokaler och personal.

Ett par avdelningar har haft återkommande problem med datorer och mail. De har haft svårt att skicka mail till föräldrarna. För den avdelning som introducerade försöket med ”reflektionstavla” blev inte resultatet det de hade önskat. Pedagogerna hade svårt att hinna skriva upp barnens och sina egna reflektioner på tavlan och därigenom så uteblev även vårdnadshavarnas reflektioner.

4.6 Analys

Förskolan har känt ett mycket positivt stöd från vårdnadshavare under året, inte minst i samband med branden. Många tar aktiv del av vad som pågår på förskolan. De ställer frågor och kommer med synpunkter. Den dagliga kontakten vid lämning och hämtning är en viktig del för att utveckla en tillitsfull relation mellan pedagoger och vårdnadshavare.

När det gäller enkäten till vårdnadshavare fick vi i år in några fler svar än vid förra tillfället, detta trots att alla den här gången fick besvara enkäten digitalt. Vi tror att vi hade fått en ännu högre svarsfrekvens om vi även hade kunnat erbjuda vårdnadshavarna den i pappersformat. Detta var dock inte möjligt eftersom det inte fanns personella resurser att administrera sammanställningen

manuellt.

För avdelningen med de yngsta barnen är tidpunkten för enkätens genomförande lite olycklig. Några barn hade nyligen bytt till annan avdelning och flera barn var precis nyintroducerade på förskolan. Dessa vårdnadshavare har naturligt nog inte hunnit skaffa sig lika stor insyn i verksamheten ännu. Avdelningen funderar därför på att ställa några egna frågor till vårdnadshavarna under hösten.

Resultatet från enkäten visar att vårdnadshavarna inte är riktigt lika nöjda med verksamheten detta år. Vi tror att branden och dess konsekvenser är en faktor som kan ha medverkat till det lägre resultatet. En annan är att vi hade en viss personalomsättning under hösten. Det tar tid att arbeta ihop ett nytt arbetslag och det är nya vuxna att lära känna för både barn och vårdnadshavare. I en av barngrupperna har pedagogerna uppmärksammat att det funnits en del konflikter mellan barnen. De har aktivt arbetat med värdegrundsfrågor och med att bygga positiva kompisrelationer mellan barnen, men tror att en förklaring till att några vårdnadshavare inte känner sig helt trygga kan ha sitt ursprung i denna situation.

Hittills har vi återkopplat resultaten från enkäten på höstens föräldramöte. Nu funderar vi över om en återkoppling behöver ske ännu tidigare för att öka vårdnadshavarnas förståelse för betydelsen av att besvara enkäten och få fler att delta.

För att vårdnadshavarna ska få insyn använder förskolan flera olika sätt att informera dem om verksamheten. De olika informationsformerna fyller olika funktioner. De filmer från verksamheten som visades på föräldramötet är otroligt viktiga för att vårdnadshavarna ska se att deras barn blir uppmärksammat och sett på förskolan. Almanackan, whiteboarden, bildspelet i hallen samt bloggen ger en bild av det dagliga flödet och är en hjälp för föräldrarna att anknyta till det barnet varit med om under dagen. Avdelningarnas månadsvisa informationsblad ger handfasta besked om saker som ska komma att ske. Här finns datum och tider. Dokumentation på avdelningsväggarna visar på hur det som görs på förskolan är kopplat till läroplansmålen. Den dokumentationen fungerar som ett komplement till den information som ges vid föräldramöten och utvecklingssamtal.

Branden, sjukfrånvaro och många vikarier var samverkande faktorer till att försöket med reflektionstavlan inte fick något ordentligt genomslag. För att vårdnadshavare ska komma igång och vara aktiva och delaktiga i en sådan ny form av kommunikation och tankeutbyte krävs en större kontinuitet i insatserna från pedagogernas sida.

Enkätsvaren visar att en mycket hög andel av vårdnadshavarna är nöjda med den information de får. Pedagogerna har funderat mycket över hur långt deras ansvar sträcker sig i denna informationsprocess. De ansvarar för att information ges och de försöker kontrollera att vårdnadshavarna tar emot den. Hur vårdnadshavarna uppfattar och tar till sig informationen är något som de inte i lika hög grad kan påverka.

Att några i personalgruppen arbetar deltid och inte möter alla barns föräldrar varje dag är en annan sak som pedagogerna har reflekterat kring. Överlämnandet mellan förskola och hem kan ske av personal från annan avdelning än den barnet har sin hemvist på. Eftersom förskolan är lokaliserad i tre olika byggnader är det mestadels bara på ute-gården som pedagogerna träffar barnen från de andra avdelningarna. Det är därför extra viktigt att det finns tydligt utformade informationskanaler mellan pedagogerna på de olika avdelningarna.

Pedagogerna känner sig nu trygga med det frågeunderlag för utvecklingssamtalen som togs fram förra året. Frågeställningarna ger ett stöd i att få samtalet fokuserat på läroplansmålen. En del vårdnadshavare tycker dock att frågorna är svåra att förstå och vet inte alltid vad de ska svara. För många av dem är det primära att barnet blir väl omhändertaget och har det bra på förskolan. De

flesta har dock pappret med frågorna med sig till samtalet och i samtalet mellan pedagog och vårdnadshavare brukar det klarna och frågeställningen bli lättare att besvara. Vi ser detta som en process, att vårdnadshavarna successivt lär sig se och förstå dessa frågor och på så sätt blir allt mer bekanta med grundtankarna och målen i förskolans läroplan. För pedagogerna är det viktigt att möta varje vårdnadshavares frågor och funderingar och ge respons så att de känner att de får de svar de behöver för att med förtroende lämna sina barn till förskolan.

4.7 Utvärdering

Vi bedömer att vi, på en femgradig skala, når upp till 3,5 inom detta område.

4.8 Åtgärder för utveckling

- Att starta upp blogg för alla avdelningar på förskolan.

5. Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

5.0 Riktlinjer

Förskollärare ska ansvara för

- att samverkan sker med personalen i förskoleklass, skola och fritidshem för att stödja barnens övergång till dessa verksamheter.

Arbetslaget ska

- utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskoleklass, skola och fritidshem samt samverka med dem, och
- tillsammans med personalen i förskoleklass, skola och fritidshem uppmärksamma varje barns behov av stöd och stimulans.

5.1 Observation och kartläggning av nuläget

- Samverkan mellan förskola och skola sker sporadiskt, vid enstaka tillfällen. Inga regelbundna samverkansformer finns.
- Förskolan och förskoleklassen samverkar till viss del. Det sker främst under våren, enligt den handlingsplan som finns för överkolning till förskoleklass.
- Förskolans och fritidshemmets samverkan består av att de hjälps åt med öppningar och stängningar.

5.2 Önskad utveckling

- Att uppnå ett förtroendefullt och givande samarbete mellan förskola och förskoleklass, resten av skolan och fritidshemmet.
- Att de pedagoger som ska arbeta med barnen i skolan lär känna barnen och förskolans verksamhet så väl att övergången till förskoleklassen blir naturlig.
- Att skolans pedagoger tar vid och fortsätter de utvecklingsprocesser som påbörjats i förskolan.

5.3 Process – insatser

- Förskolan och fritidshemmet hjälps åt med öppningar och stängningar.
- Förskolans barn inbjuds till skolans storsamlingar.
- Förskolans äldsta barn äter lunch i skolans matsal.
- Förskolan nyttjar skolgården för pulkaåkning och skridskoåkning på vintern.
- Överskolningen från förskola till förskoleklass sker enligt handlingsplan "Överskolning från förskola till förskoleklass och fritids".
- Vårdnadshavarna erbjuds överkolning till förskoleklass och fritids i form av ett föräldramöte där förskoleklassens och fritidshemmets personal informerar om sina verksamheter.

5.4 Pedagogisk dokumentation

Kring barns lärandeprocesser:

Här ser vi att:

- Skolbarn varit och läst för Stjärnan och Raketen.
- Raketens barn har spelat teater för förskoleklassen.
- Förskolebarnen är nyfikna och har lite spänd förväntan inför starten. De pratar om förskoleklassen och de flesta känner sig redo för att börja det nya.
- Barnens frågeställningar inriktar sig på inhämtning av kunskap. De delger varandra sina

kunskaper och inspirerar varandra.

Kring pedagogernas agerande:

- För de barn som visat viss osäkerhet vid besöken i förskoleklass har pedagogerna skapat trygghet genom att vara närvarande och stöttande.
- Förskolans pedagoger arbetar aktivt med att få barnen självständiga och klara så mycket som möjligt på egen hand. De ges successivt allt större ansvar, för att utveckla tillit till den egna förmågan.
- Pedagoger från förskolan har ibland förlagt sina egna raster till skolans personalrum. Pedagoger från blivande förskoleklass och fritids har besökt avdelningen med de äldsta förskolebarnen. Detta har hjälpt till att stärka relationerna mellan pedagoger i förskola, skola och fritids.

5.5 Resultat

De planerade insatserna har genomförts. Förskolans och fritidshemmets samverkan kring öppningar/stängningar har fungerat bra. Sedan skolans matsal försvann i samband med branden i Folkets hus i oktober har de äldsta förskolebarnen ätit lunch på den egna avdelningen. Förutom till storsamlingar har skolan även inbjudit förskolan till några andra av sina andra aktiviteter.

Samverkan mellan förskola och förskoleklass har skett i enlighet med upprättad handlingsplan. Under hösten gjorde barnen i förskoleklass återbesök på förskolan och vid tre tillfällen under våren besökte de barn som skulle börja förskoleklassen skolan, för att bekanta sig med förskoleklassens personal samt dess inne- och utemiljö. De flesta barnen känner sig väl förberedda för att börja förskoleklass. De upplever sig ”färdiga” med förskolan och vill ha nya utmaningar. För ett fåtal barn som efter inskolningsbesöken inte känner sig helt trygga inför övergången har det planerats ett särskilt överlämnande till skola/fritids så att dessa barns behov kan mötas. Överlämningsträff mellan pedagoger från förskola, förskoleklass och fritids genomfördes i juni. Detta år har alla inblandade upplevt övergången mellan förskola och fritidshem som mycket tydligare än förra året.

5.6 Analys

För att fortsätta att bygga relationer och för att öka den ömsesidiga kännedomen om varandras verksamheter var det bra att pedagogerna i förskola, fritidshem och skolans yngre även detta år hade en halv gemensam kompetensutvecklingsdag. Denna gång låg fokus i samtalen på hur vi arbetar med matematik. Sedan dess har det blivit mer vanligt förekommande att pedagoger från förskolan tillbringat sin personliga rast i personalrummet på skolan.

Besöken i förskoleklassen har tryggt upp barnen inför övergången till förskoleklass. De har gjort sig bekanta med lokaler och material. Vid årets besök var det inte klart vilken pedagog som kommer att ha dem i förskoleklass.

En orsak till att övergången mellan förskola och fritidshem har fungerat bättre detta år är att det, den här våren, fanns en större kontinuitet i personalgruppen och en bättre framförhållning i planeringen.

Även om vi, till viss del, har minskat det mentala avståndet mellan pedagogerna i de olika verksamheterna, så finns det fortfarande behov av fler mötesplatser/arenor för samtal mellan personal i förskola, skola och fritidshem. Det är viktigt att pedagoger från samtliga verksamheter ser det som sin angelägenhet att bidra till en god samverkan mellan förskola, skola och fritidshem.

5.7 Utvärdering

Vi bedömer att vi inom detta område nått 4 på en skala från 1-5. Vi har kommit ytterligare en bit på vägen i vårt samarbete, men det går att utveckla än mer.

5.8 Åtgärder för utveckling

- Se över handlingsplanen för ”Överskolning från förskola till förskoleklass och fritids”.
- Vi skulle kunna erbjuda fler tillfällen till besök i förskoleklass/fritids för de barn som känner sig lite osäkra efter de tre planerade träffarna med förskoleklass.

Kultur- och utbildningsnämndens mål

- Inom barnomsorg och skola har barn/elever och personal tillgång till den IT-utrustning och det IT-stöd som krävs för uppfyllande av undervisning inklusive kommunikation med vårdnadshavarna.

	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Målet är uppfyllt på vår enhet		X	

- Andelen förskolor och skolor i Hallsbergs kommun som har ”Grönt flagg” certifiering skall årligen öka.

	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Målet är uppfyllt på vår enhet			X

Bedömning av förskolans kvalitet

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Normer och värden	Personalen erbjuder <i>få</i> tillfällen till träning i att leva sig in i andra barns situation. <i>Få</i> reflektioner görs tillsammans med barnen kring kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning <i>Lite kommunikation</i> finns och <i>tillrättavisningar</i> präglar kontakten mellan barn och vuxna	Personalen erbjuder till viss del till träning i att leva sig in i andra barns situation. <i>Till viss del görs reflektioner tillsammans med barnen kring kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning</i> Kommunikationen mellan personal och barn präglas av <i>viss ömsesidig respekt</i>	Personalen ger barnen <i>många</i> möjligheter att träna på att leva sig in i andra barns situation. <i>Många</i> tillfällen ges också till att reflektera om kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning Kommunikationen mellan vuxen och barn sker på barnens villkor <i>med stor respekt för barnens egenvärde</i>
Språklig begreppsförmåga	Barnen får <i>få</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. Det finns <i>få</i> tillfällen att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och stå för sina åsikter Barnen får <i>sällan</i> leka	Barnen får <i>vissa</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. De får också <i>vid vissa tillfällen</i> att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och	Barnen får <i>många</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. De får också <i>många</i> tillfällen att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och

	med ord och träna ords betydelse	stå för sina åsikter. Barnen får <i>ibland</i> leka med ord och träna ords betydelse	stå för sina åsikter. Barnen får ofta leka med ord och träna ords betydelse
Matematisk begreppsförmåga	Barnen får <i>sällan</i> eller aldrig möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i vardagliga händelser. De utmanas <i>sällan</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas <i>sällan</i> i att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>sällan</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar	Barnen får <i>vissa</i> möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i vardagliga händelser. De utmanas också <i>till viss del</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas också <i>till viss del</i> att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>ibland</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar	Barnen får <i>många</i> möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i vardagliga händelser. De utmanas <i>ofta</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas också <i>ofta</i> att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>ofta</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar
Naturvetenskapliga och tekniska förmågor	Barn får <i>sällan</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>sällan</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får <i>sällan</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt	Barn får <i>ibland</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>ibland</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får också <i>ibland</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt	Barn får <i>många</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>ofta</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får också <i>många</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt
Barns inflytande	Barnen får <i>sällan</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. <i>Få</i> tillfällen ges att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>få</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete	Barnen får <i>till viss del</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. Vid <i>vissa</i> tillfällen ges barnen möjlighet att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>till viss del</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete	Barnen får <i>många</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. <i>Många</i> tillfällen ges att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>många</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete
	Varje barns lärande följs <i>i låg grad upp</i> och dokumenteras. Förskolan	Varje barns lärande följs <i>till viss del</i> upp och dokumenteras. Förskolan	Varje barns lärande följs upp och dokumenteras <i>kontinuerligt</i> . Förskolan

<p>Pedagogisk dokumentation</p>	<p>vidtar <i>få</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Att genomföra ständiga förbättringar är <i>inte</i> naturligt för verksamheten Förskolan har <i>i låg grad</i> en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns <i>inga eller få</i> tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.</p>	<p>vidtar <i>till viss del</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Ständiga förbättringar är <i>till viss del</i> naturligt för verksamheten Förskolan har <i>till viss del</i> en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns <i>till viss del</i> tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.</p>	<p>vidtar <i>hela tiden</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Ständiga förbättringar är naturligt för verksamheten Förskolan har en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.</p>
--	--	---	---

Sammanfattning

Under det gångna året har vår förskola fått hantera en del utmaningar. Brand och förändringar i personalgruppen är några av de oförutsedda händelser som gett pedagogerna extra mycket att göra. Trots de uppkomna förutsättningarna har dock alla gjort en stor insats för att jobba vidare med de prioriterade målen. Även om det fått ske i något andra former än planerat så har det hela tiden genomförts utifrån perspektivet att skapa goda förutsättningar för barnens lärande.

I vår självbedömning av förskolans kvalitet anser oss ha nått ganska långt inom områdena Normer och värden samt Barns inflytande. Pedagogerna har ett starkt barnfokus. De finns nära barnen och för ständigt en varm, utforskande och utvecklande dialog med barnen. Ett omfattande arbete bedrivs för att utveckla barnens empati. Utifrån skattningen ser vi att vi ligger lägre gällande att reflektera tillsammans med barnen kring kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Vi behöver inom arbetslaget reflektera kring hur vi får in detta på ett enkelt sätt i vardagen, då det inte finns en naturlig mångfald i våra barngrupper.

Vår prioritering av det språkutvecklande arbetet för två år sedan och årets fokus på utveckling av matematiken har givit genomslag som syns i att kvalitetsbedömningen av dessa områden ligger högt. Under det här året har matematiken i hög grad synliggjorts och hållits levande utifrån de skeenden som naturligt ingår i förskolans vardag. Den del som vi inte kommit riktigt lika långt med gäller att utmana barnen i att föra och följa matematiska resonemang.

Av de redovisade kvalitetsområdena i självbedömningen är det Teknik och naturvetenskap samt Pedagogisk dokumentation som vi upplever att vi har mest kvar att utveckla inom.

Vi har jobbat mycket med bygg och konstruktion, men vi har inte haft lika mycket utforskande av teknik och naturvetenskap. Kanske behöver pedagogerna nu en fördjupning inom teknik och naturkunskap, liknande den de tidigare fått inom matematik och språk. Den pedagogiska dokumentationen är också ett stort utvecklingsområde, som det behöver arbetas vidare med under det kommande året.

Östansjö 2014-08-29

Lena Hjärtsjö Larsson
förskoledare